

Reflex 2010: zpráva čtvrtá

Kompetence absolventů

Martin Zelenka a Radim Ryška

Praha, 2011

Úvod

Česká republika se více než deset let účastní mezinárodních projektů, které se zabývají postavením absolventů vysokých škol na trhu práce. Na konci devadesátých let se jednalo o projekt CHEERS, v roce 2006 projekt REFLEX („The Flexible Professional in the Knowledge Society: New Demands on Higher Education in Europe“), který byl realizován v 15 evropských zemích a v Japonsku (v ČR byl koordinován Střediskem vzdělávací politiky Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy, dále jen SVP PedF UK). Takto se postupně vytvářela síť spolupracujících evropských, většinou univerzitních pracovišť, která se uplatněním vysokoškoláků zabývají. V roce 2010 se v České republice uskutečnil výzkum s označením REFLEX 2010, který navazuje na čtyři roky starý mezinárodní projekt REFLEX. I u tohoto nového výzkumu je udržována mezinárodní návaznost, jelikož přípravu a realizaci projektu diskutovalo SVP PedF UK v rámci celoevropské sítě expertů a zároveň ho koordinuje s obdobnými projekty, které se realizují v Rakousku a v Německu. Podrobnější informace o metodice a průběhu šetření jsou obsaženy v první zprávě.

Z obsahu

1. Shrnutí
2. Zjišťované kompetence – celková úroveň
3. Skupiny nadprůměrné, průměrné a podprůměrné úrovně kompetencí
4. Disproporce u nejvíce žádaných kompetencí
5. Skutečné disproporce v zaměstnání
6. Kompetence bakalářů a magistrů
7. Skupiny kompetencí
8. Vztahy kompetencí a jiných charakteristik
9. Kompetence a profesní úspěch

Toto je závěrečná ze čtyř zpráv, které obsahují průřez hlavními výsledky ze šetření Reflex 2010. Zabývá se především kompetencemi. Studenti v dotazníku hodnotili, jak je z hlediska nabízené sady kompetencí připravila škola, dále, jak hodnotí vlastní úroveň kompetencí a jaká je vyžadována úroveň kompetencí v jejich současném zaměstnání.

Pro připomenutí, první díl přinesl základní informace o šetření Reflex 2010 (seznam zúčastněných škol, informace o sebraném vzorku a průběhu sběru dat a informace o dotazníku) a ukázal, jak absolventi hodnotí vzdělávání na vysoké škole, způsoby výuky, kvalitu učitelů. Druhý díl se zabýval přechodem ze školy na trh práce a charakteristikám prvního zaměstnání a třetí díl se věnoval současnému zaměstnání.

V první části čtvrté zprávy uvedeme stručný přehled hlavních výsledků a po tomto shrnutí se věnujeme vybraným oblastem detailněji. Na poslední straně se nachází výběr hlavních ukazatelů po školách a oborech vzdělání.

Shrnutí

Zájem o kompetence vysokoškoláků přivádí naši pozornost blíže k tomu, co se od vysokoškolských institucí očekává, že budou vyučovat, jaký bude profil absolventa ohledně jeho připravenosti na poli jeho odbornosti a jaký na poli širších a všeobecných kompetencí. Ve třetí části jsme uvedli, že v průměru třetina absolventů magistrů i bakalářů pracuje po několika prvních letech na pracovním trhu v nějaké řídicí pozici a že v žádné ze sledovaných skupin oborů to není méně než pětina. To ukazuje na první oblast, v níž se očekává připravenost a která navíc zahrnuje velké spektrum kompetencí nepřímo souvisejících se specifickou oborovou odborností. Připravenost pro řídicí pozice zahrnuje i některé další kompetence, které se však očekávají jako širší výbava všech vysokoškolsky vzdělaných absolventů. Můžeme k nim zařadit jazykovou vybavenost, schopnost prezentací, práci s informacemi, počítačové dovednosti, schopnost týmové práce a další.

Výsledky šetření ukazují, že právě u kompetencí, které nejsou přímo svázány s oborovou odborností, vnímají absolventi největší nesoulad mezi tím, jakou úroveň kompetencí reflektují u sebe a jaká je potřebná v zaměstnání. Je zde sice jen jediná kompetence – dovednost komunikovat s lidmi a vyjednávat – v jejímž případě je průměrná úroveň absolventů pod úrovní požadovanou, avšak v jejím případě, stejně jako v případě dalších třinácti (z 24) kompetencí, hodnotí absolventi školou poskytovanou úroveň pod úrovní, která je požadována v zaměstnání. A na prvních místech jak v případě úrovně v zaměstnání vyžadovaných kompetencí, tak nesouladu se školskou úrovní, jsou právě kompetence, které nejsou přímo svázány s oborem, jako je dovednost identifikovat a řešit problémy, schopnost nést odpovědnost, dovednost samostatně se rozhodovat, dovednost tvořivého a pružného myšlení a jednání a schopnost přizpůsobit se změněným okolnostem.

Pokud bychom však měli představu, že problém je pouze u těch kompetencí, které nejsou přímo svázány s oborem, ani tento obrázek by nebyl správný. Méně než 10 % absolventů považuje své odborné a metodologické znalosti vlastního oboru za velmi vysoké a jen 57 % absolventů hodnotí tyto své znalosti jako nadprůměrné (tato kategorie zahrnuje i 10 % absolventů se znalostmi velmi vysokými). Více než 40 % tedy považuje znalosti svého oboru jako průměrné (a několik procent dokonce za podprůměrné).

Skutečný nesoulad mezi tím, jakou úroveň absolventi potřebují na konkrétním místě a jakou skutečně mají, se projevuje především tam, kde je požadována velmi vysoká úroveň kompetencí (hodnocení 10 na desetistupňové škále). U prvních šesti nejvíce požadovaných kompetencí v zaměstnání absolventů dokonce 15 až 20 % absolventů vnímá, že potřebuje tuto nejvyšší úroveň dané kompetence. Zároveň však o 5 až 8 % méně absol-

ventů reflektuje svoji úroveň jako nižší. To znamená, že skutečný problém je tam, kde je v zaměstnání požadována nejvyšší úroveň kompetencí. I do budoucna s masifikací terciární úrovně vzdělávání je možné tento jev vnímat jako jednu z významných hrozeb, že se totiž nebude dostávat odborníků s nejvyšší úrovní požadovaných kompetencí.

Nejde však jen o tu nejvyšší úroveň kompetencí. Potřebu velmi vysoké úrovně u jednotlivých kompetencí (hodnocení 9 a 10) pociťuje ve svém zaměstnání plná čtvrtina až třetina všech absolventů a více než polovina všech absolventů vnímá potřebu nadprůměrné úrovně kompetencí. Z toho u osmi nejvíce žádaných kompetencí je pociťována potřeba nadprůměrné úrovně u dvou třetin absolventů.

Pro úplnost obrázku o celkovém poměru požadované úrovně kompetencí: s průměrnou úrovní kompetencí vystačí ve svém zaměstnání 30 % absolventů a méně než 20 % s úrovní podprůměrnou. To ukazuje na druhou stránku masifikace: i nadále se bude zvyšovat podíl těch, kteří svoji kvalifikaci a kompetence nevyužijí v takové míře, jak by si asi představovali. Řešení tohoto rozporu spočívá ve skutečné diverzifikaci vysokoškolského vzdělání, především pak v existenci nabídky (a také její realizaci) takových vzdělávacích programů, které poskytnou tu nejvyšší kvalitu těm, kteří na ni budou aspirovat.

Skupina osob s nízkou úrovní některých kompetencí se profiluje již dnes. Ačkoli u čtrnácti (z 24) kompetencí je méně než 5 % absolventů, kteří hodnotí svoji úroveň některé kompetence jako podprůměrnou (do této skupiny patří všechny kompetence nejvíce žádané v zaměstnání), zároveň existuje u deseti kompetencí výraznější podíl absolventů – mezi 8 a 27 % - kteří u některé z těchto deseti kompetencí považují svoji úroveň za podprůměrnou (např. 9 % u znalostí podmínek pro využití odborných metod, 9 % u organizačních a řídicích dovedností, 17 % u schopnosti práce v mezinárodním prostředí, 24 % u jazykových dovedností v cizím jazyce, 27 % u právní způsobilosti). Obzvláště čtvrtina absolventů s podprůměrnými cizojazyčnými dovednostmi se jeví jako vysoký podíl. K tomu se přidává i špatné, celkově podprůměrné hodnocení cizojazyčného vzdělávání ze strany školy a na druhé straně nadprůměrné požadavky v zaměstnání. Nesoulad mezi úrovní poskytovanou školou a úrovní požadovanou v zaměstnání je u cizojazyčného vzdělávání nejvyšší ze všech sledovaných kompetencí.

Z analýz plyne, že náročnost studijního programu, orientace výuky na studenta a studijní snaha a studijní výsledky na vysoké škole mají vliv na úroveň dosažených kompetencí. Zároveň se ukazuje, že úroveň kompetencí se projevuje v příjmu, v kvalifikační náročnosti vykonávané práce a ve spokojenosti v zaměstnání.

Zjišťované kompetence – celková úroveň

Sada kompetencí, k níž se absolventi v dotazníku vyslovovali, čítala 24 položky a byla v dotazníku použita třikrát. Nejprve absolventi odpověděli na otázku: „Jak Vás připravila škola z hlediska následujících kompetencí (znalostí, dovedností, schopností, způsobilostí)?“ Odpovídali na škále od 1 do 10, kde 1 znamená „velmi špatně“, 10 „velmi dobře“. V oddíle o současném zaměstnání pak absolventi odpovídali na otázky: „Jak odhadujete svou úroveň kompetencí (znalostí, dovedností, schopností, způsobilostí)?“ a „Jaká úroveň kompetencí je vyžadována ve Vašem současném zaměstnání?“ Odpověď bylo opět možné na desetibodové škále, kde 1 znamená nejnižší úroveň a 10 nejvyšší úroveň.

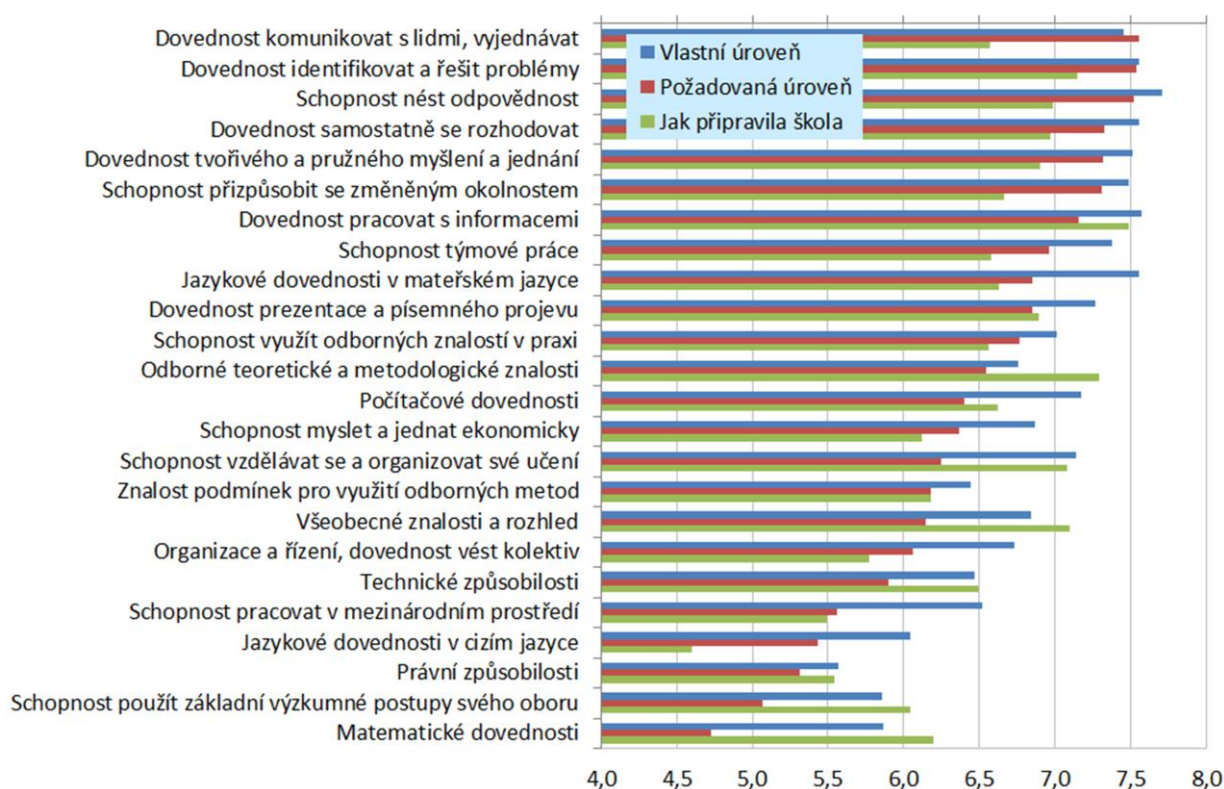
Celkový průměr za všechny kompetence vyznívá nejlépe pro vlastní úroveň kompetencí (6,9), zatímco úroveň požadovaná v zaměstnání je o něco nižší (6,5). Tato celková průměrná hodnota vyžadovaná v zaměstnání se shoduje s průměrnou úrovní kompetencí nabytých působením školy (také 6,5). Absolventi se tedy domnívají, že jejich vlastní úroveň kompetencí je pro vykonávání zaměstnání dostatečná. V průměru v jediném případě – dovednost komunikovat s lidmi, vyjednávat – hodnotí svoji úroveň jako nedostatečnou oproti tomu, co je po nich požadováno pro výkon jejich zaměstnání. Je to však jedna z těch kompetencí, které jsou vyžadovány vedle odborných kompetencí nejvíce. Pro všechny ostatní nepožadovanější kompetence platí, že je u nich minimální rozdíl mezi průměrnou požadovanou a vlastní úrovní kompetencí. Jedná se o dovednost identifikovat a řešit problémy, schopnost nést odpovědnost, dovednost

samostatně se rozhodovat, dovednost tvořivého a pružného myšlení a jednání. To, že rozdíl na úrovni celkového průměru je minimální pak znamená, že existuje velký podíl těch, kteří danou kompetenci nemají na potřebné úrovni. Například v případě zmíněné dovednosti komunikovat s lidmi a vyjednávat nemá alespoň požadovanou úroveň 29 % absolventů, 49 % ji hodnotilo na stejné úrovni, jaká je požadována v jejich zaměstnání a pouze zbylých 22 % svou úroveň hodnotilo jako vyšší. Obdobné je to u dalších skupin kompetencí. Znamená to, že existuje významný podíl absolventů, kteří nejsou připraveni v některých kompetencích tak, jak to požaduje jejich zaměstnání.

Celkový obrázek se ještě zúplní, vztáhneme-li vůči v zaměstnání vyžadovaným a vlastním kompetencím úroveň, na jaké byli v daných kompetencích absolventi připravováni školou. Ačkoli průměrná hodnota kompetencí je stejná jako ta, která odpovídá hodnotě vyžadované v zaměstnání, rozdíly u jednotlivých kompetencí jsou mnohem výraznější, než je tomu mezi kompetencemi vlastními a vyžadovanými v zaměstnání. Existuje tedy řada kompetencí, u nichž absolventi vypovídají, že byli připravováni školou na nižší úrovni, než na jaké je to vyžadováno v zaměstnání. A hovoříme zde o průměrech, to znamená, že se jedná o skupinu, kde nedostatečnost ze strany školy vnímá nadprůměrný podíl absolventů. To zároveň neznamená, že by nedostatečnost školní přípravy nevnímala i dosti výrazná část absolventů také u dalších kompetencí.

Hovoříme tedy o kompetencích, u nichž sice absolventi vypovídají, že jejich úroveň kompetencí je vyšší než

Rozdíl mezi úrovní kompetencí požadovanou, vlastní a poskytovanou školou, 2010

požadovaná v zaměstnání, ale zároveň úroveň požadovaná v zaměstnání je vyšší než ta, kterou poskytla škola. Absolventi tedy nabyli vlastní kompetence na stávající úroveň ještě s využitím jiné cesty, než tomu bylo pouze ve škole a takto nabytá úroveň dostačovala pro výkon zaměstnání. Pokud by však nenabyli vlastní úroveň jinou cestou a maximální úroveň odpovídala úrovni, kterou jim poskytne škola, pak by ve všech těchto kompetencích byla úroveň pro výkon zaměstnání nedostatečná. Tak je tomu v případě dovednosti komunikovat s lidmi a vyjednávat. U této jediné kompetence absolventi vypověděli, že jejich úroveň nedostačuje požadavkům zaměstnání. Zároveň tato kompetence patří do skupiny těch, kde úroveň poskytovaná školou nedostačuje požadavkům zaměstnání. To znamená, že oproti ostatním z této skupiny se u této kompetence – komunikace a vyjednávání – absolventům nepodařilo nabýt dostatečné úrovně mimo školu. K těmto kompetencím patří ty nejvíce žádané v zaměstnání, jako dovednost identifikovat a řešit problémy, schopnost nést odpovědnost, dovednost samostatně se rozhodovat, dovednost tvořivého a pružného myšlení a jednání a schopnost přizpůsobit se změněným okolnostem. Ve všech případech se tedy jedná o tzv. soft skills, které nejsou příliš spjatý s oborem specializace. Dále se k nim v prvních deseti nejpožadovanějších kompetencích řadí schopnost týmové práce a jazykové dovednosti v mateřském jazyce. V případě obou platí ohledně spjatosti s oborem totéž, co u ostatních výše uvedených z této skupiny kompetencí.

Další - schopnost využít odborných znalostí v praxi – u nichž absolventi vnímají vlastní úroveň jako vyšší než potřebnou v zaměstnání, ale školní úroveň nedosahuje potřeby zaměstnání, však již oborově specifická je a reflektuje známý neduh - přílišné zaměření na teoretickou stránku výuky a nedostatečnou úroveň sepnutí vyučovaného s praxí. Sem patří i znalost podmínek pro využití odborných metod, u nichž je vyrovnané vnímání potřeb zaměstnání s tím co poskytuje škola, ale absolventi vnímají vlastní úroveň vyšší.

Pak do této skupiny dále patří ještě schopnost myslet a jednat ekonomicky, dovednost vést kolektiv, organizace a řízení, schopnost pracovat v mezinárodním prostředí a jazykové dovednosti v cizím jazyce. Všechny opět patří mezi oborově nespecifické kompetence.

Největší nesoulad mezi tím, co poskytuje škola a co je požadováno v zaměstnání, je u cizích jazykových dovedností, kde absolventi hodnotí svoji vlastní úroveň jako mírně nadprůměrnou, avšak školou poskytované dovednosti hodnotí jako 10 % pod průměrem.

Další skupinu naplňují kompetence, u nichž absolventi také vnímají, že jejich úroveň je vyšší než poskytovaná školou, avšak i tato úroveň poskytovaná školou dostačuje pro to, co je požadováno v zaměstnání. Sem patří následující kompetence: dovednost pracovat s informacemi, dovednost prezentace a písemného

projevu, počítačové dovednosti, schopnost vzdělávat se a organizovat své učení a právní způsobilosti. Tato relace, kdy školou poskytovaná úroveň převyšuje úroveň požadovanou v zaměstnání je samozřejmě lepší než je tomu u minulé skupiny, kdy školou poskytovaná úroveň nedosahovala požadavků zaměstnání. U tří položek této skupiny – dovednost pracovat s informacemi; schopnost vzdělávat se a organizovat své učení; právní způsobilosti – je jen minimální odchylka vlastní a školou poskytované úrovně. U dovednosti prezentace a písemného projevu a počítačových dovedností je odstup větší a úroveň poskytovaná školou jen mírně převyšuje požadovanou úroveň v zaměstnání.

Čtvrtá skupina je také tvořena pěti položkami, jedná se o ty kompetence, u nichž je úroveň poskytovaná školou vyšší než vlastní úroveň absolventů, a obě převyšují úroveň požadovanou v zaměstnání. Jedná se o: odborné teoretické a metodologické znalosti, všeobecné znalosti a rozhled, technické způsobilosti, schopnost použít základní výzkumné postupy svého oboru a matematické dovednosti. Objevují se zde tedy teoretické znalosti oboru, které tvoří hlavní součást vyučovaného oboru. Z hlediska žádanosti v zaměstnání obsadila tato položka dvanáctou pozici (z 24) a je nejžádanější v této skupině, kde školou poskytovaná úroveň kompetence přesahuje úroveň absolventů. Vysokoškolské studium má zajisté poskytnout absolventům pevný základ jejich oboru, ovšem z relace rovněž plyne, že přesah na straně školy je největší ze všech kompetencí. A zajímavé je srovnání s kompetencí nazvanou schopnost využít odborných znalostí v praxi, u níž je vnímána stejná míra disproporce, tentokrát ovšem na straně školy. Přitom se jedná o dvě strany jedné mince, teorie a znalosti a jejich praktické využití, které také z hlediska žádanosti v zaměstnání stojí hned vedle sebe.

Ostatní položky této skupiny patří mezi ty, které se pro zaměstnání požadovaných umístily na konci: všeobecné znalosti a rozhled zaujímají 17. místo (z 24), technické způsobilosti 19. místo, přitom v jejich případě je výhoda na straně školy jen minimální; poslední dvě – schopnost použít základní výzkumné postupy svého oboru a matematické dovednosti – zaujímají poslední dvě místa ve výčtu kompetencí seřazených podle žádanosti v zaměstnání. Ovšem také výše vlastní úrovně absolventů není příliš vysoká, nebylo proto ani nijak obtížné, aby ji úroveň poskytovaná školou přesáhla.

Skupiny nadprůměrné, průměrné a podprůměrné úrovně kompetencí

Podíváme-li se na úroveň jednotlivých kompetencí z hlediska toho, jaká část absolventů má úroveň kompetencí nadprůměrnou, průměrnou a podprůměrnou¹,

¹ Nadprůměrnou úroveň tvoří odpovědi 7 až 10, průměrnou 5 a 6 a podprůměrnou 1 až 4.

získáváme mnohem plastičtější obrázek o tom, jak vypovídali absolventi o vlastní, požadované a školou poskytované úrovni jednotlivých kompetencí. U 14 z využitého souboru 24 kompetencí je méně než 5 % absolventů, kteří hodnotí svoji úroveň jako podprůměrnou. Mezi tyto kompetence patří všechny nejvíce žádané v zaměstnání. U zbývajících deseti kompetencí je výraznější podíl absolventů (8 až 27 %), kteří u některé z deseti kompetencí považují svoji úroveň za podprůměrnou. 8 % absolventů hodnotí jako podprůměrné svoji schopnost myslet a jednat ekonomicky. Kolem devíti procent absolventů hodnotí jako podprůměrnou svoji znalost podmínek pro využití odborných metod a teorií v praxi a svoji kompetenci „organizace a řízení a dovednost vést kolektiv“.

Za pozornost stojí nesoulad mezi tím, kolik absolventů si myslí, že má podprůměrnou schopnost využít odborných znalostí v praxi (3,6 %) právě ve spojení s otázkou znalosti podmínek pro využití odborných metod a teorií v praxi (8,8 %). Obě otázky byly umístěny v dotazníku hned po sobě se zřejmým cílem porovnání obou výpovědí. Vysokoškolská úroveň vzdělání předpokládá nerozdílnost obou kategorií, dokázat použít teorii či metody v praxi s vědomím omezení a podmínek, za nichž je to možné. Z rozdílu u obou veličin je však zřejmé, že minimálně pět procentům absolventů to jasné není a vysoká škola v nich toto vědomí nevypěstovala. Při pohledu na školou poskytovanou úroveň kompetencí

je v této oblasti skutečně problém, protože jako podprůměrnou hodnotí tuto oblast dokonce 19 % absolventů, tj. každý pátý absolvent je sice vyučován teoriím a odborným metodám, ale bez zřejmé souvislosti s podmínkami, za nichž je možné teorie nebo metody použít. To je alarmující situace!

V návaznosti na vysokou potřebu organizačních a řídicích dovedností u absolventů vysokých škol pak nevyznívá příliš uspokojivě více než 9 % absolventů hodnotících tuto dovednost na podprůměrné úrovni a společně s kategorií průměrné úrovně je to 45 % absolventů, kteří nemohou hodnotit svoji dovednost v organizační a řídicí oblasti jako nadprůměrnou. Není se však co divit při srovnání s tím, jak hodnotí úroveň této kompetence poskytovanou školou. Tam je součet podprůměrné a průměrné kategorie dokonce 58 %. Je to jedna z kompetencí, kde školní úroveň je hodnocena hůře než úroveň vlastní i než úroveň požadovaná v zaměstnání. Nedostatečnost přípravy v této oblasti je vidět i v podílech těch, kdo vypovídají, že potřebují v zaměstnání velmi vysokou úroveň této kompetence – těch je 18 %, zatímco jen 16 % absolventů hodnotí na takovéto úrovni školní přípravu.

Pokračujeme-li ve výčtu kompetencí s vyšším podílem podprůměrné úrovně dovedností, pak 11 % absolventů vnímá svoji technickou způsobilost jako podprůměrnou, což by se dalo vysvětlit vysokým podílem humanitně

Skupiny kompetencí podle relace mezi úrovní vlastní, požadovanou a poskytovanou školou, 2010

	úroveň vlastní			úroveň požadovaná			úroveň školní		
	podprůměrná	průměrná	nadprůměrná	podprůměrná	průměrná	nadprůměrná	podprůměrná	průměrná	nadprůměrná
Požadované > vlastní > školní									
Dovednost komunikovat s lidmi, vyjednávat	3,4%	23,1%	73,5%	5,6%	21,7%	72,7%	19,4%	23,3%	57,3%
Vlastní > požadované > školní									
Dovednost identifikovat a řešit problémy	1,4%	21,6%	77,0%	4,3%	20,7%	75,0%	10,1%	21,6%	68,3%
Schopnost nést odpovědnost	1,5%	20,4%	78,1%	5,6%	22,5%	71,9%	13,9%	21,5%	64,6%
Dovednost samostatně se rozhodovat	2,1%	21,6%	76,3%	7,0%	23,6%	69,4%	12,7%	22,7%	64,6%
Dovednost tvořivého a pružného myšlení a jednání	2,4%	21,1%	76,5%	6,9%	23,5%	69,7%	13,8%	22,8%	63,4%
Schopnost přizpůsobit se změněným okolnostem	2,5%	21,8%	75,7%	6,1%	25,0%	68,9%	11,9%	29,2%	58,9%
Schopnost týmové práce	2,8%	25,4%	71,7%	8,9%	29,3%	61,8%	19,5%	24,1%	56,5%
Jazykové dovednosti v mateřském jazyce	2,9%	22,6%	74,5%	10,3%	30,2%	59,4%	16,5%	25,3%	58,2%
Schopnost využít odborných znalostí v praxi	3,6%	32,2%	64,2%	9,6%	32,4%	58,1%	16,4%	28,1%	55,5%
Schopnost myslet a jednat ekonomicky	8,1%	32,5%	59,4%	19,5%	30,2%	50,2%	26,8%	23,4%	49,9%
Znalost podmínek pro využití odborných metod	8,8%	42,6%	48,5%	16,1%	39,0%	45,0%	19,2%	34,0%	46,9%
Organizace a řízení, dovednost vést kolektiv	9,3%	35,7%	55,0%	24,7%	30,0%	45,3%	32,0%	26,0%	42,1%
Schopnost pracovat v mezinárodním prostředí	16,7%	30,6%	52,7%	34,9%	24,8%	40,3%	36,7%	24,8%	38,6%
Jazykové dovednosti v cizím jazyce	24,1%	31,6%	44,3%	36,8%	23,3%	39,9%	53,3%	22,0%	24,7%
Vlastní > školní > požadované									
Dovednost pracovat s informacemi	1,0%	21,4%	77,6%	6,1%	27,4%	66,5%	6,6%	17,7%	75,8%
Dovednost prezentace a písemného projevu	3,7%	26,7%	69,6%	11,9%	27,7%	60,4%	15,0%	22,5%	62,5%
Počítačové dovednosti	2,4%	32,0%	65,6%	12,2%	40,7%	47,1%	18,8%	22,3%	58,9%
Schopnost vzdělávat se a organizovat své učení	3,9%	30,7%	65,5%	17,7%	36,5%	45,8%	9,7%	23,4%	66,8%
Právní způsobilosti	27,0%	42,4%	30,6%	34,4%	34,8%	30,8%	32,7%	29,1%	38,2%
Školní > vlastní > požadované									
Odborné teoretické a metodologické znalosti	4,3%	38,4%	57,4%	11,0%	36,8%	52,2%	4,5%	19,7%	75,8%
Všeobecné znalosti a rozhled	3,0%	37,7%	59,3%	13,9%	45,7%	40,4%	8,0%	18,9%	73,1%
Technické způsobilosti	11,4%	38,5%	50,2%	22,3%	36,9%	40,8%	19,4%	24,3%	56,3%
Schopnost použít zákl. výzk. postupy svého oboru	21,0%	40,7%	38,2%	37,7%	34,2%	28,2%	23,8%	31,4%	44,7%
Matematické dovednosti	18,8%	45,8%	35,5%	41,5%	38,6%	19,8%	23,1%	23,9%	53,0%

vzdělávaných osob. Ovšem zajímavě vyznívá srovnání s kategorií požadovanou v zaměstnání – tam jen 22 % absolventů uvedlo, že technické způsobilosti jsou požadovány v podprůměrné míře, a více než u 40 % absolventů je požadována v míře nadprůměrné. Pro školu poskytovanou úroveň jednotlivých kompetencí to však v případě technických způsobilostí vyznívá příznivě, protože 56 % absolventů uvedlo, že technické způsobilosti předávala škola na nadprůměrné úrovni. Je to jedna z pěti jmenovaných kompetencí, kde školní úroveň převyšovala jak požadovanou v zaměstnání, tak vlastní úroveň, jak ji vnímají absolventi.

Téměř 17 % absolventů hodnotí svoji schopnost pracovat v interkulturním či mezinárodním prostředí jako podprůměrnou, což připomíná situaci v oblasti dovedností v organizačních a řídicích, je však ještě horší, protože 37 % absolventů hodnotí tuto oblast přípravy na vysoké školy jako podprůměrnou. Je zde jistě jistá souvislost s tím, jak vnímají absolventi svoji jazykovou přípravu a vybavenost. Rovněž dosti špatně. Téměř čtvrtina absolventů posuzuje své dovednosti v cizím jazyce, tedy nejčastěji v angličtině, jako podprůměrné. Ovšem pohled absolventů na školní úroveň poskytovaných dovedností v cizím jazyce je ještě mnohem horší. Více než polovina absolventů posuzuje školní úroveň jako podprůměrnou. To je zdaleka nejhorší hodnocení ze všech kompetencí. Ve svém zaměstnání potřebuje jazykové dovednosti na nadprůměrné úrovni 40 % absolventů, avšak školou poskytované vzdělání v této oblasti hodnotí jako nadprůměrné jen 25 % absolventů. A že absolventi vnímají disproporce v oblasti svých jazykových dovedností, plyne i při detailnějším pohledu na ty, kteří svoji úroveň dovedností považují za vysokou. Nejvyšší hodnocení (10 na desetistupňové škále) si dává 4,5 % absolventů, avšak hodnotu 10 jako hodnocení vyjadřující potřebu v zaměstnání volilo 6,8 % absolventů.

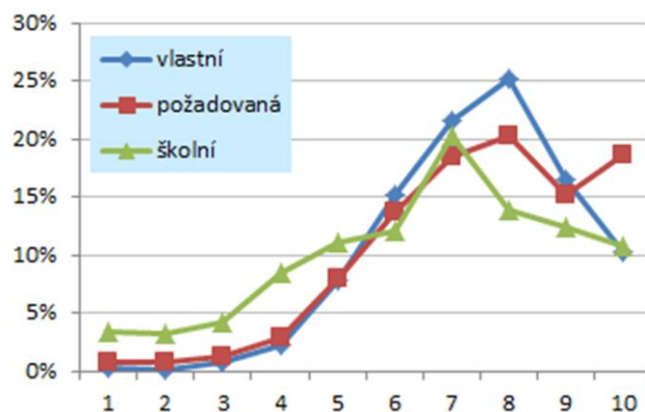
Ještě hůře vnímají absolventi své právní způsobilosti. Jako podprůměrné je hodnotí 27 % absolventů. Ovšem disproporce vůči tomu, jak absolventi vnímají přípravu ze strany školy, není taková jako u cizích jazyků. Jako podprůměrnou ji hodnotí třetina absolventů (oproti více než polovině u jazyků).

Ještě u dvou skupin kompetencí vnímá výraznější podíl absolventů své dovednosti jako podprůměrné. Je to u schopnosti použít základní výzkumné postupy svého oboru a u matematických dovedností. Obě patří, podobně jako výše jmenované způsobilosti technické, do skupiny kompetencí, u nichž absolventi hodnotí svoji úroveň jako nižší než tu, kterou poskytuje škola, ale vyšší než požadovanou v zaměstnání. U obou je to poměrně pochopitelné. Ani využití výzkumných metod, ani matematické dovednosti nejsou v mnoha zaměstnáních specifickým požadavkem.

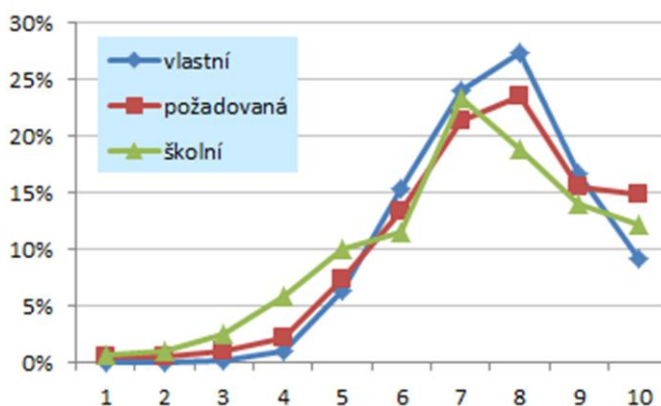
Kompetence: podíly odpovědí na škále 1 až 10 (I)

(úroveň 1,2-velmi nízká, 3,4-podprůměrná, 5,6-průměrná, 7,8-nadprůměrná, 9,10-velmi vysoká)

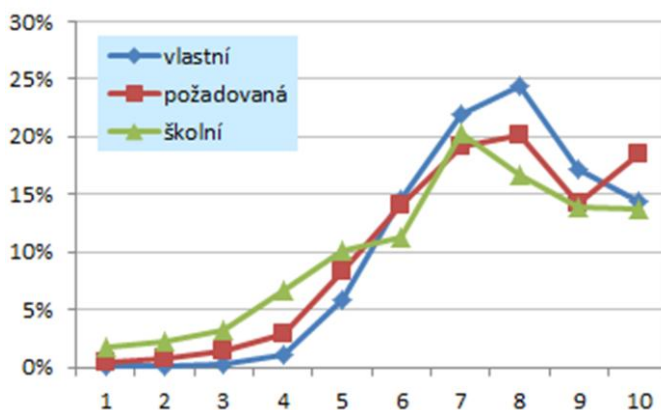
Dovednost komunikovat s lidmi, vyjednávat

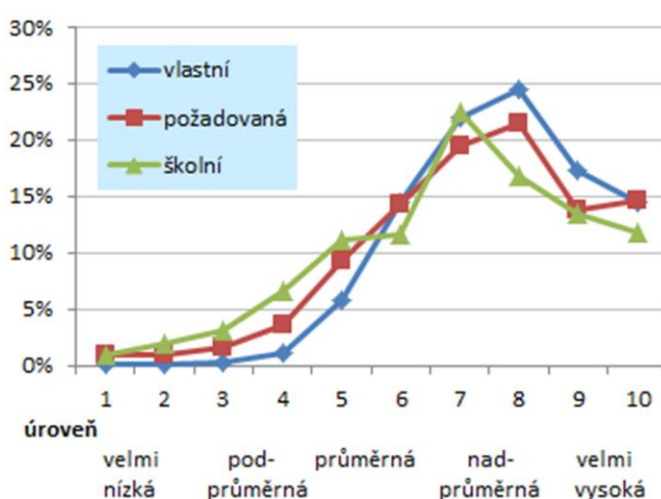
Dovednost identifikovat a řešit problémy

Schopnost nést odpovědnost

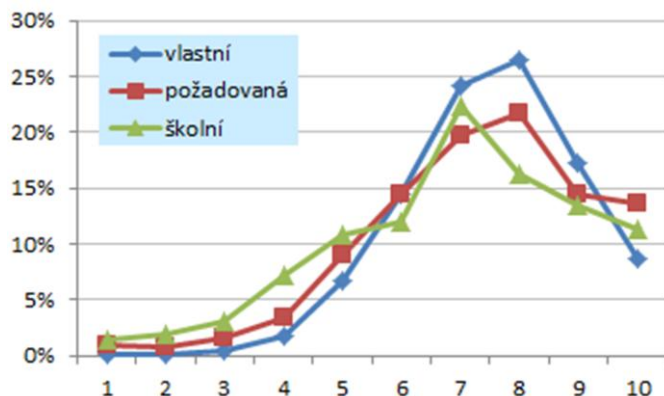
Dovednost samostatně se rozhodovat

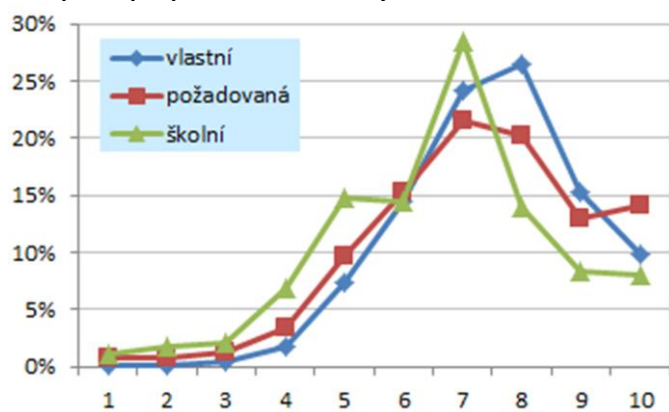
Kompetence: podíly odpovědí na škále 1 až 10 (II)

(úroveň 1,2-velmi nízká, 3,4-podprůměrná, 5,6-průměrná, 7,8-nadprůměrná, 9,10-velmi vysoká)

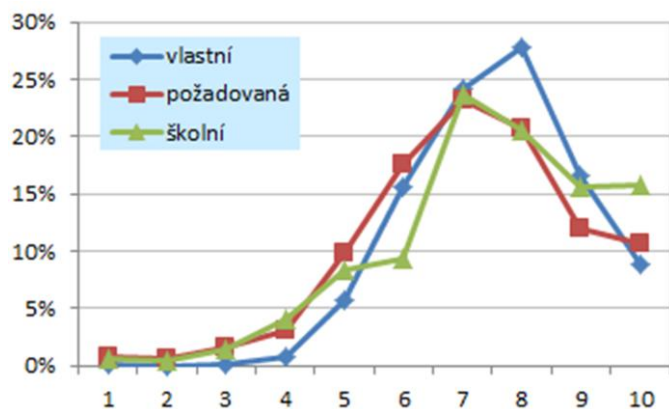
Dovednost tvořivého a pružného myšlení a jednání

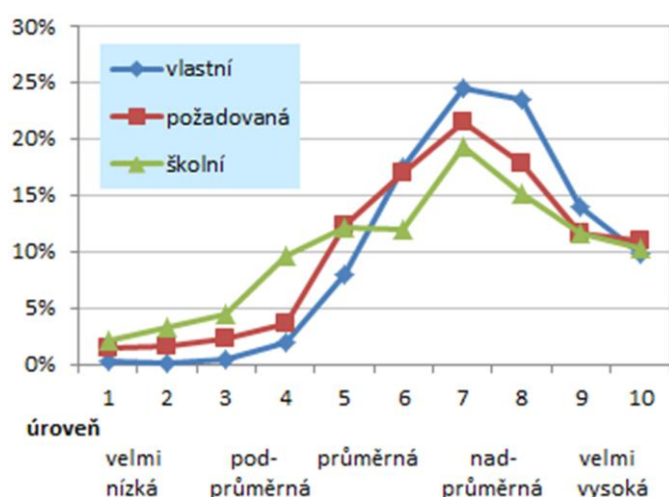
Schopnost přizpůsobit se změněným okolnostem

Dovednost pracovat s informacemi

Schopnost týmové práce

Disproporce u nejvíce žádaných kompetencí

Ačkoli se podle průměrných hodnot zdá, že požadovaná úroveň je – kromě dovednosti komunikovat s lidmi a vyjednávat – o něco nižší, než vlastní úroveň absolventů, při detailnějším pohledu na rozložení odpovědí je vidět, jak blízké jsou odpovědi a že především u nejvyšších úrovní požadovaných kompetencí absolventi vnímají disproporce mezi vlastní a požadovanou úrovní. Právě u kompetence s nejvyšší průměrnou hodnotou podle úrovně, s jakou je požadována v zaměstnání, tj. u dovednosti komunikovat s lidmi a vyjednávat, je disproporce vyšší než 8 procentních bodů. To je nejvíce ze všech sledovaných kompetencí. Průběh grafu také znázorňuje, jak se podíl odpovědí mezi vlastní a školou poskytovanou úrovní této dovednosti shoduje pouze u nejvyšší úrovně (úroveň 10) a dále je vždy školní úroveň v nadprůměrné oblasti nižší a v podprůměrné oblasti vyšší, než je úroveň vlastní. Je zřejmé, že výpovědi reflektují celkovou disproporci v tzv. soft skills poskytovaných vysokoškolským vzděláním. Samotnou komunikaci či vyjednávání má v náplni svých studijních oborů jen malý podíl studentů, avšak její potřeba prostupuje obory napříč.

Grafy ukazují, jak hodnoty u nejvyšší úrovně požadovaných kompetencí (úroveň 10) oscilují u prvních šesti nejvíce požadovaných kompetencí mezi 15 a 20 % - což znamená, že přibližně šestina až pětina absolventů vnímá ve svém zaměstnání potřebu té nejvyšší úrovně dané kompetence. Uvážíme-li obě hodnocení pro **velmi vysokou úroveň** (9+10), pak potřebu této úrovně jednotlivých kompetencí vnímá ve svých zaměstnáních přibližně **čtvrtina až třetina všech absolventů**. A u prvních osmi nejvíce požadovaných kompetencí (tj. třetiny ze všech šetřených kompetencí) vnímá jako nadprůměrnou úroveň kompetencí požadovanou v zaměstnání polovina až dvě třetiny absolventů. Přes 50 % všech absolventů vnímá potřebu nadprůměrné úrovně kompetencí bez rozlišení jejich pořadí, 30 % vystačí s průměrnou úrovní a méně než 20 % s úrovní kompetencí na podprůměrné úrovni.

Mezi osmi nejvíce požadovanými kompetencemi je dovednost práce s informacemi jedinou kompetencí, u níž je průměrná školou poskytovaná úroveň vyšší než ta požadovaná v zaměstnání a zároveň vlastní průměrná úroveň je vyšší než obě jmenované. Z průběhu grafu je vidět, že sice vysoký podíl absolventů vnímá svoji dovednost práce s informacemi jako vysokou, přesto u té nejvyšší úrovně je opět mezi požadovanou úrovní v zaměstnání a vlastní úrovní disproporce.

Disproporce u nejvyšší požadované úrovně však nejsou omezeny jen na nejvíce požadované kompe-

tence. Prolíná se v podstatě všemi kompetencemi v různé míře. U některých je to pak ještě více zarážející než u jiných. Příkladem je jedna z hlavních kompetencí vyjadřující oborovou odbornost: odborné teoretické a metodologické znalosti. Méně než 10 % považuje své odborné a metodologické znalosti vlastního oboru za velmi vysoké a jen 57 % absolventů hodnotí tyto své znalosti jako nadprůměrné (tato kategorie zahrnuje i 10 % absolventů se znalostmi velmi vysokými).

Skutečné disproporce v zaměstnání

V předchozí části jsme zhodnotili celkové disproporce mezi tím, jak absolventi vnímají svoji úroveň a jak vnímají úroveň požadovanou v zaměstnání, přitom jsme nebrali ohled na to, jaká byla skutečná disproporce mezi úrovní vnímanou daným absolventem a potřebou na jeho pozici. V této části se tedy podíváme, jaké disproporce skutečně nastaly uvážením úrovně kompetence jednotlivého absolventa a požadovanou úrovní na jeho místě.

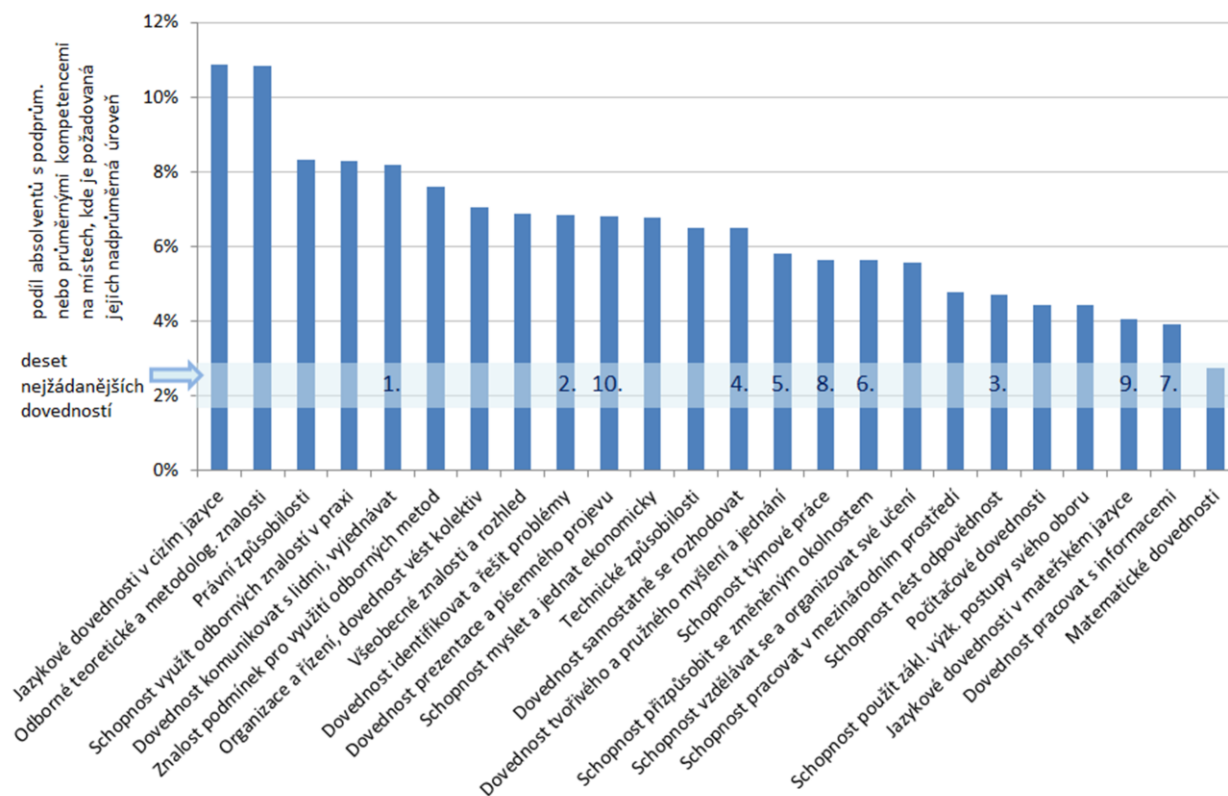
Graf na této straně ukazuje, jaká je skutečná disproporce u jednotlivých kompetencí. Srovnali jsme shodu na jednotlivých pozicích absolventů z hlediska požadované a vlastní úrovně kompetencí na podprůměrné, průměrné a nadprůměrné úrovni. Ukazuje se, že tři až jedenáct procent absolventů – podle typu kompetence – jejich vlastní úroveň kompetencí je podprůměrná nebo průměrná, pracuje na pozicích, kde potřebují nadprůměrnou úroveň dané kompetence.

měrná, pracuje na pozicích, kde potřebují nadprůměrnou úroveň dané kompetence.

Více než desetiprocentní rozdíl je u kompetence cizojazyčné. To znamená, že asi 11 % absolventů s průměrnou nebo podprůměrnou znalostí cizího jazyka pracuje na místě, kde by potřebovali znalost na nadprůměrné úrovni. Znalosti cizího jazyka sice nepatří mezi skupinu nejvíce žádaných kompetencí, avšak je jen velmi malý rozdíl mezi podílem nadprůměrné úrovně požadované (40 %) a nadprůměrné vlastní úrovně této kompetence u absolventů (44 %).

Druhou skupinou, kde je rozdíl také více než desetiprocentní, jsou odborné teoretické a metodologické znalosti vlastního oboru. To koresponduje se závěry na konci minulé části. Zde se ukazuje, že téměř 11 % absolventů s podprůměrnou nebo průměrnou úrovní odborných teoretických a metodologických znalostí pracuje na místech, kde je vyžadována jejich nadprůměrná znalost. I v tomto případě jsou blízké podíly těch, kteří hodnotí jako nadprůměrnou svoji úroveň v odborných teoretických a metodologických znalostech (57%), a těch, kteří hodnotí jako nadprůměrnou úroveň tu, která je potřebná na jejich pracovním místě (52 %). Z grafu na další straně (Relace rozdílů ...) je zřejmé, že tato závislost má obecnější charakter – tedy když jsou hodnoty vlastní a požadované úrovně blízké, je pravděpodobnější, že dojde k promísení absolventů z obou skupin – což se pak projeví tím, že vyšší podíl absolventů s průměrnou nebo podprůměrnou úrovní kompetencí pracuje na místech, kde je požadována nadprůměrná úroveň.

Absolventi s podprůměrnou nebo průměrnou úrovní kompetencí, kteří pracují na místech, kde je požadována jejich nadprůměrná úroveň, 2010

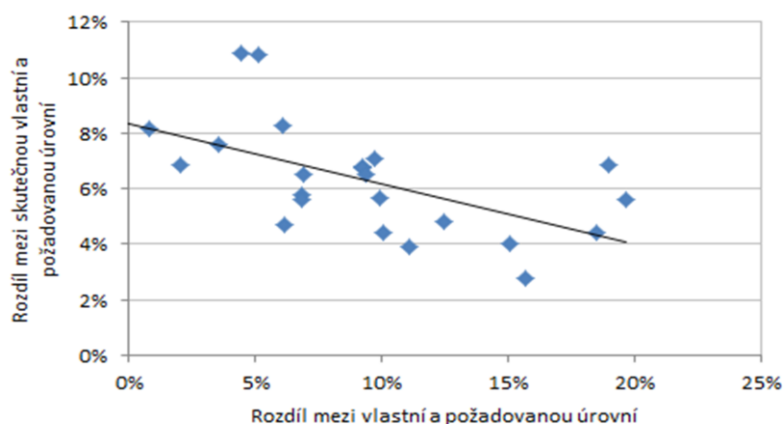

bo podprůměrnou úrovní kompetence pracuje na místě, kde je vyžadovaná úroveň nadprůměrná.

Graf na předchozí straně zároveň ukazuje, jak je tomu se skutečnou disproporcí u kompetencí nejvíce požadovaných. Z nich se největší rozdíl projevuje u té nejvíce žádané, tj. dovednosti komunikovat s lidmi a vyjednávat. Více než 8 % osob s podprůměrnou nebo průměrnou úrovní dovednosti komunikovat s lidmi a vyjednávat na pozicích, kde by potřebovali její nadprůměrnou úroveň. U dovednosti identifikovat a řešit problémy a u dovednosti se samostatně rozhodovat je disproporce téměř sedmiprocentní, u dovednosti tvořivého a pružného myšlení a jednání šestiprocentní a u schopnosti nést odpovědnost pětiprocentní.

Z hlediska rostoucího podílu vysokoškoláka na trhu práce jsou rovněž zajímavou skupinou ti absolventi, kteří mají nadprůměrnou úroveň kompetencí a pracují na místech, kde je potřebná úroveň podprůměrná. Na rozdíl od skupiny předchozí, kde umístění nejžádanějších kompetencí u absolventů s podprůměrnou nebo průměrnou úrovní kompetencí pracujících na místech s potřebnou úrovní nadprůměrnou bylo spíše ve středu

Relace rozdílů mezi skutečnou vlastní a požadovanou úrovní a celkovou průměrnou vlastní a požadovanou úrovní kompetencí

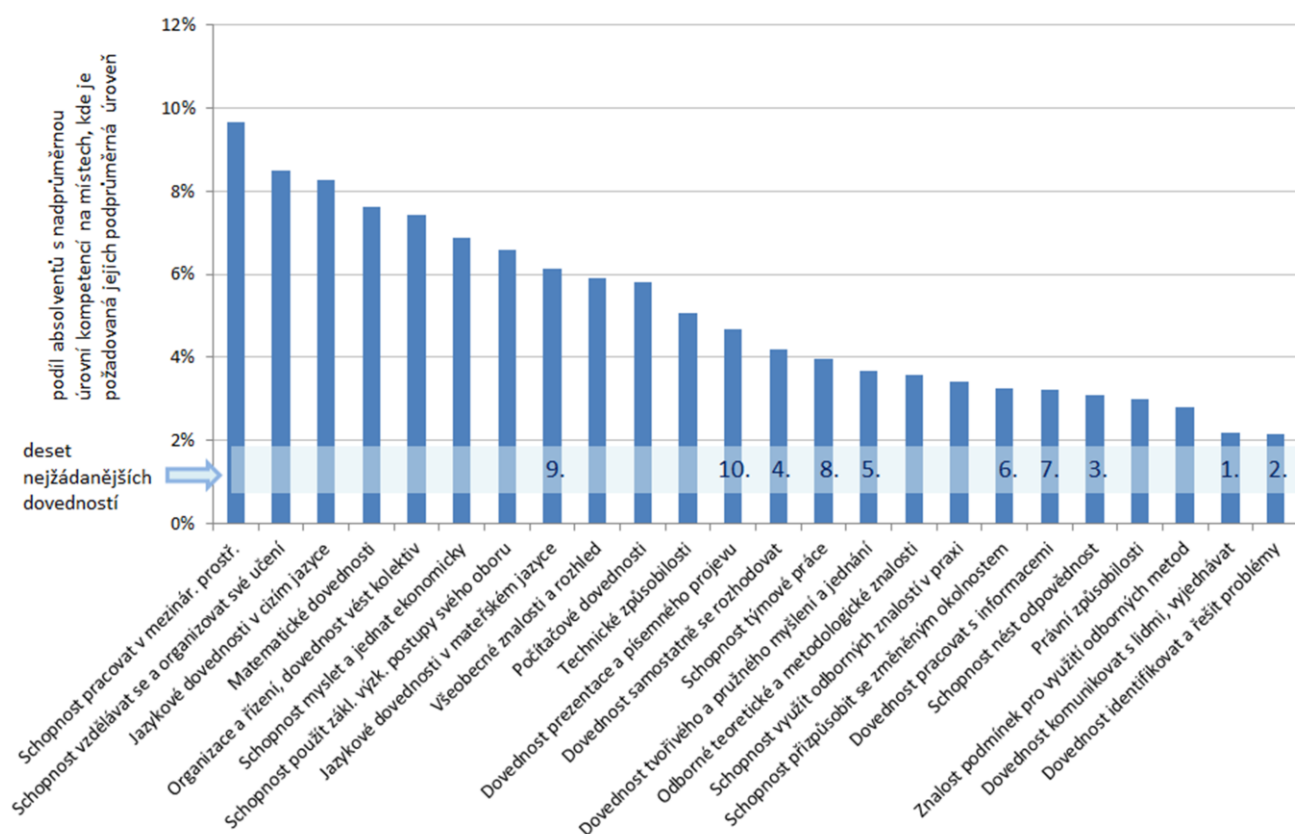

Pozn. Osa x znázorňuje procentuální podíl rozdílu mezi vlastní a požadovanou nadprůměrnou úrovní bez ohledu na požadavky konkrétního pracovního místa, zatímco osa y

pole všech kompetencí, v případě absolventů s nadprůměrnou úrovní na místech, kde je vyžadovaná úroveň podprůměrná, se nejžádanější kompetence pohybují zřetelně mezi kompetencemi s nejmenším podílem. Celkově je mezi absolventy podle rozdělení u jednotlivých kompetencí 2 až téměř 10 % těch, kteří pracují na místech, kde svoji nadprůměrnou úroveň nevyužijí, protože jsou na místech, kde se žádá jen podprůměrná úroveň.

Opačná skupina, tedy absolventi s pouze podprůměrnou

Absolventi s nadprůměrnou úrovní kompetencí, kteří pracují na místech, kde je požadována jejich podprůměrná úroveň, 2010

úrovni pracující na místech s požadovanou úrovní nadprůměrnou nedosahuje takového průniku a ve většině kompetencí se jedná o hodnoty kolem půl procenta absolventů s podprůměrnou úrovní dané kompetence, kteří pracují na místech, kde se požaduje úroveň nadprůměrná. Výjimkou jsou cizojazyčné kompetence, kde se jedná o 3,1 % absolventů a u kompetence nazvané právní způsobilosti je to 1,8 %.

Kompetence bakalářů a magistrů

V této části si všimneme hlavních odlišností u absolventů bakalářských, magisterských a doktorských studijních programů oproti hlavním celkovým výsledkům, které byly předmětem minulých částí. Mezi výsledky bakalářů a magistrů nejsou zásadní odlišnosti, některé zřejmější rozdíly existují u absolventů doktorských programů. Přesto několik odlišností zasluhujících si pozornost existuje.

Jeden z výraznějších rozdílů existuje ve vnímání dovedností v oblasti cizích jazyků. Ačkoli považují magistři vlastní i požadovanou úroveň vyšší než je tomu u bakalářů, hodnocení školní přípravy je vyšší u bakalářů. Absolventi doktorského studia převyšují hodnocení bakalářů i magistrů ve všech třech dimenzích. V oblasti právních způsobilostí jsou hodnocení absolventů doktorského studia ve všech třech dimenzích nejnižší a u magistrů ve všech třech dimenzích nižší než u bakalářů.

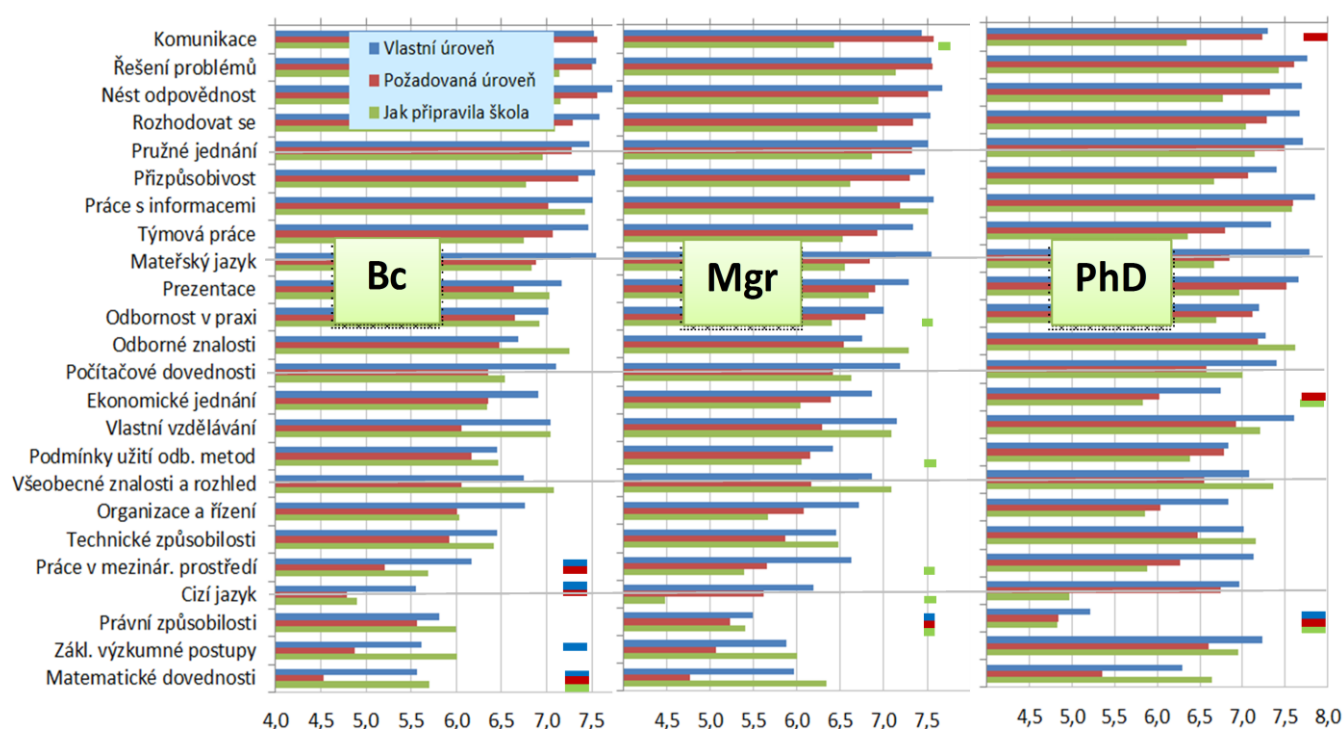
U nežádanějších kompetencí je situace poměrně vyrovnaná. U dovednosti komunikovat a vyjednávat se pova-

žují za o něco lépe připraveni bakaláři, a to lépe než magistři i doktoři, avšak hodnocení školní přípravy vyznívá výrazněji lépe ve prospěch bakalářů oproti ostatním dvěma typům studia. Obdobné hodnocení ve prospěch bakalářů je také v případě schopnosti nést odpovědnost, i když odstup je méně výrazný. Dovednost tvořivého a pružného myšlení a jednání vyznívá ve prospěch absolventů doktorského studia a schopnost týmové práce opět ve prospěch bakalářů. Dovednost prezentace a písemného projevu pak ve prospěch doktorů i magistrů, ačkoli magistři hodnotí oproti bakalářům hůře úroveň školní přípravy.

Ve schopnosti využít odborných znalostí v praxi nastává rozpor mezi úrovní požadované a školní úrovní. Ačkoli magistři vnímají potřebu této kompetence v zaměstnání výrazněji než magistři, hodnotí školní přípravu hůře než bakaláři a také hůře než doktoři, u nichž je hodnocení nejlepší. V úrovni odborných teoretických a metodologických znalostí je mezi magistry a bakaláři jen velice malý rozdíl ve prospěch magistrů, významněji lépe jsou na tom u této kompetence absolventi doktorských programů.

V počítačových dovednostech opět není mezi magistry a bakaláři výraznější rozdíl, výhoda doktorů existuje, avšak s podstatně menším rozdílem než v případě teoretických a metodologických znalostí. Potřeba a vlastní úroveň ekonomického myšlení a jednání je u bakalářů a magistrů stejná, magistři hodnotí úroveň školní přípravy mnohem kritičtěji. Absolventi doktorského studia hodnotí všechny dimenze u této kompetence hůře. Schopnost vzdělávat se a organizovat své učení hodnotí baka-

Kompetence: vlastní úroveň, požadované v zaměstnání a úroveň, na jaké připravila absolventy škola, absolventi bakalářských, magisterských, doktorských programů, 2010

láři mírně hůře než magistři, magistři vykazují vyšší potřebu této kompetence ve svém zaměstnání. Ovšem není mezi nimi rozdíl v hodnocení toho, jak je k vlastnímu vzdělávání připravila škola. Doktoři hodnotí svoji úroveň a potřebu v zaměstnání výše, avšak hodnocení úrovně přípravy ze strany školy nijak výrazně nepřevyšuje magistry a bakaláře.

V celkovém hodnocení kompetence „znalost podmínek pro využití odborných metod byla výše úroveň této kompetence bez rozlišení typů studia hodnocena poměrně kriticky. Při srovnání typů studia je vidět, že mezi bakaláři a magistry není rozdíl v hodnocení vlastní úrovně a potřeba této kompetence, avšak magistři zde hodnotí mnohem kritičtěji školní úroveň. Ani v případě doktorů není hodnocení této kompetence nijak vysoké, převyšuje však zřetelně bakaláře a magistry.

V hodnocení kompetence nazvané „organizace a řízení, dovednost vést kolektiv“ není mezi jednotlivými typy studia výrazný rozdíl, magistři však opět kritičtěji hodnotí úroveň, s jakou je k této kompetenci připravila škola. Zajímavé je, že doktoři hodnotí všechny dimenze u technické způsobilosti mnohem výše než magistři a bakaláři – u nich je úroveň obdobná.

Schopnost pracovat v mezinárodním prostředí nehodnotí nijak vysoko ani magistři ani bakaláři, magistři opět hodnotí mnohem kritičtěji než bakaláři školní úroveň. Doktoři hodnocení obou typů vzdělání výrazně převyšují, avšak ani u nich není hodnocení celkově nijak vysoké.

Bez překvapení vyznívá hodnocení schopnosti použít základní výzkumné postupy svého oboru ve prospěch absolventů doktorského studia s velkým odstupem od magistrů i bakalářů. Magistři hodnotí oproti bakalářům výše svoji úroveň i úroveň požadovanou v zaměstnání, avšak hodnocení školy je u obou stejné.

Shrme-li výše uvedené, celkově hodnotí bez velkých odlišností svoji úroveň bakaláři a magistři – snad s výjimkou cizojazyčných dovedností, schopnosti práci v mezinárodním prostředí, matematických dovedností a schopnosti použít základní výzkumné postupy svého oboru, u nichž jsou hodnocení magistrů lepší než u bakalářů. Naopak jediným výrazně horším hodnocením je vyjádření magistrů o svých právních způsobilostech. To platí i u absolventů doktorského studia. Ti se výrazně lépe oproti magistrům hodnotí především ve schopnosti použít základní výzkumné postupy svého oboru a v cizojazyčných dovednostech, dále také v technických způsobilostech, odborných teoretických a metodologických znalostech a také ve znalosti podmínek pro využití odborných metod.

Co se týká úrovně vyžadované v zaměstnání, je opět hodnocení bakalářů a magistrů podobné se stejnými výjimkami jako v případě hodnocení vlastní úrovně. Ještě výrazněji se projevuje potřeba cizojazyčných dovedností a schopnosti pracovat v mezinárodním prostředí a vyšší je dále potřeba dovednosti prezentace a

písemného projevu. Také u absolventů doktorského studia se projevuje potřeba stejných kompetencí, u nichž sami vnímají vyšší úroveň, jak je to uvedeno v minulém odstavci. Navíc také výrazněji vnímají potřebu matematických dovedností.

V hodnocení školní úrovně poskytovaných kompetencí se projevuje výrazně kritičtější hodnocení magistrů. Pouze v případě matematických dovedností je hodnocení magistrů lepší než bakalářů, u ostatních se buď nijak výrazně neliší od hodnocení bakalářů, nebo je i výrazně horší (to v případě právní způsobilosti, cizojazyčné dovednosti, dovednosti komunikovat a vyjednávat, schopnost využít odborných znalostí v praxi). Doktoři hodnotí nadprůměrně především školní přípravu ve schopnosti použít základní výzkumné postupy svého oboru, v rozvoji cizojazyčných dovedností a technických způsobilostí. Výrazně horší je jejich hodnocení u právních způsobilostí, a vůči magistrům i bakalářům, horší je jejich hodnocení přípravy ve schopnosti myslet a jednat ekonomicky a v dovednosti komunikační a vyjednávací.

Skupiny kompetencí

V další části analýzy kompetencí se budeme věnovat již jen skupinám kompetencí a také pouze kompetencím vlastním a požadovaným v zaměstnání s cílem uvedení některých základních zjištění a vztahů s dalšími charakteristikami. Bez seskupení kompetencí do menšího počtu skupin bychom vzhledem k jejich počtu mohli jen obtížně analyzovat vztahy mezi studijními, školskými a individuálními charakteristikami a kompetencemi a také vztahy s dalšími charakteristikami, které charakterizují profesní úspěch.

Kompetence byly rozděleny s pomocí faktorové analýzy do pěti skupin a následně testovány na položkovou reliabilitu. Cronbachovo alfa je ve všech pěti případech poměrně vysoké (větší než 0,7 i u dvou a tří položkových skupin), což svědčí o vysoké míře reliability, takže každá z pěti dimenzí smysluplně zastupuje jednotlivé položky, které ji tvoří. Z důvodů zachování vysoké úrovně vnitřní reliability jednotlivých skupin nebyly použity následující čtyři kompetence: všeobecné znalosti a rozhled, jazykové dovednosti v mateřském jazyce, schopnost vzdělávat se a organizovat své učení a právní způsobilosti.

V následující tabulce jsou přehledně zobrazeny jednotlivé dimenze, položky, úroveň Cronbachova alfa, průměrná vlastní úroveň absolventů, průměrná úroveň požadovaná v zaměstnání a rozdíl mezi vlastní a požadovanou úrovní.

Rozdělení kompetencí do skupin

		Vlastní úroveň	Požadovaná úroveň	Rozdíl
Schopnost týmové práce Schopnost nést odpovědnost Organizace a řízení, dovednost vést kolektiv Schopnost myslet a jednat ekonomicky Dovednost komunikovat s lidmi, vyjednávat Schopnost přizpůsobit se změněným okolnostem	Socio-komunikační kompetence	7,27	6,96	0,31
Dovednost pracovat s informacemi Dovednost identifikovat a řešit problémy Dovednost tvořivého a pružného myšlení a jednání Dovednost prezentace a písemného projevu Dovednost samostatně se rozhodovat	Intelektuální kompetence	7,49	7,24	0,25
Odborné teoretické a metodologické znalosti Schopnost využít odborných znalostí v praxi Znalost podmínek pro využití odb. metod a teorií v praxi Schopnost použít zákl. výzkum. postupy oboru	Kompetence profesní odbornosti	6,52	6,14	0,38
Matematické dovednosti Počítačové dovednosti Technické způsobilosti	Technické kompetence	6,50	5,67	0,83
Jazykové dovednosti v cizím jazyce Schopnost pracovat v interkultur. / mezinárod. prostředí	Mezinárodní kompetence	6,28	5,49	0,79

Intelektuální kompetence

Ve srovnání všech vytvořených skupin je v této skupině nejvyšší úroveň u vlastní i požadované úrovně. Zároveň je zde mezi vlastní a požadovanou úrovní nejmenší rozdíl. Jednotlivé kompetence této skupiny, jako je práce s informacemi, řešení problémů, tvořivé myšlení a samostatné rozhodování, představují nezbytný základ pro výbavu absolventů, protože jsou předpokladem úspěšného uplatnění v celém spektru profesí nehlédě na cílové trhy, technologie, odborné znalostní báze, organizaci práce či architekturu a organizaci celých institucí. Absolventi vysokých škol tak musí naplňovat velké spektrum požadavků zaměstnavatelů, které nesouvisí přímo s vystudovaným oborem. Rovněž se od nich očekává, že budou schopni pružně nabývat kompetence nové, budou široce uplatnitelní a schopní přizpůsobit se a reagovat na časté změny, které se mohou týkat například obsahu práce, mobility uvnitř nebo mezi organizacemi. Mnozí zaměstnavatelé hledají odborníky, kteří jsou schopni přinášet a zavádět inovace, ale také spolupracovat v prostředí vhodné pro vznik a předávání znalostí a objevování nových příležitostí nebo technologií.

Socio-komunikačních kompetence

Oproti intelektuálním kompetencím jsou kompetence socio-komunikační jen mírně nižší jak u vlastní, tak u požadované úrovně a rovněž rozdíl mezi nimi je obdobně malý. Zatímco intelektuální kompetence jsou u ab-

solventů do jisté míry automaticky předpokládány, kompetence organizační, řídicí, komunikační či vyjednávací jsou zaměstnavateli o to více zdůrazňovány, protože se zatím nedá říci, že představují automatickou výbavu absolventů. Jsou však vzhledem k pozicím, které absolventi vysokých škol zastávají nezbytné pro efektivní naplňování jejich pracovních úkolů a pozic, protože se předpokládá, že budou schopni efektivně mobilizovat kapacity a řídit práci svou i druhých, což je spojeno se schopností komunikovat myšlenky a ustanovovat jednoznačné komunikační toky, inspirovat druhé, optimálně využívat dostupné lidské zdroje, plánovat, organizovat a kontrolovat pracovní procesy a přizpůsobovat je možnostem svým i svých kolegů.

Kompetence profesní odbornosti

Ve srovnání s oběma předchozími skupinami je jak vlastní, tak požadovaná úroveň o něco nižší. Na jedné straně jsou oborové profesní kompetence předpokládány opět jako samozřejmé, na druhé straně ztrácejí do jisté míry na důležitosti – což je však oborově rozdílné, protože stále existuje hodně profesí, v nichž se předpokládá vysoká úroveň expertízy a profesi vykonávají odborníci – experti. Vysoká profesní odbornost je zde tedy naprosto zásadní. Experti se vyznačují mimořádnými oborově specifickými znalostmi (a schopnostmi si je vybavit a vhodně využít) a způsobem, jakým přistupují k problémům, s nimiž se v práci setkávají, jak vytvářejí diagnózy, používají standardizované procedury, intuitiv-

ně hledají a nalézají řešení a korektně vyvozují závěry a interpretace. Profesionální odbornost samozřejmě předpokládá vysoký stupeň zvládnutí znalostí a dovedností, které jsou pro danou oblast relevantní. Ovšem pouhé zvládnutí znalostí a dovedností experta ještě nedělá. Druhým charakteristickým rysem skutečné profesionální odbornosti expertů je schopnost využít těchto znalostí k určení a nalezení řešení problémů v dané oblasti.

Technické kompetence

Skupina technických kompetencí zahrnuje matematické a počítačové dovednosti a technické způsobilosti. Celková vlastní úroveň absolventů je stejná, jako je tomu u kompetence profesionální odbornosti, požadovaná úroveň je nižší především díky méně požadovaným dovednostem matematickým. Proto je také u technických kompetencí největší rozdíl mezi vlastní úrovní absolventů a mezi úrovní, která je požadována v zaměstnání. Technické kompetence však představují důležitou součást kompetenční výbavy vysokoškoláků vzhledem k všude přítomným informačním technologiím a vysoké míře komputelizace společnosti i celé řady profesí.

Mezinárodní kompetence

Ze všech skupin kompetencí vykazují mezinárodní kompetence nejnižší jak vlastní tak požadovanou úroveň. Vysoká míra globalizace a stírání hranic působnosti mnoha firem pouze na území vlastního státu však postupně zvyšuje požadavky jak na cizojazyčnou vybavenost, tak na širší mezinárodní orientaci. To zahrnuje na jedné straně schopnost vnímání národních přesahů a souvislostí na mezinárodním poli, včetně hlubšího porozumění jiných kultur, na druhé straně schopnost akceptovat, vstřebat a docenit firemní kulturu nadnárodních společností se všemi jejich zvláštnostmi, výhodami a tradicemi.

Vztahy kompetencí a jiných charakteristik

Pro posouzení vlivu dalších charakteristik na úroveň kompetencí byl vytvořen regresní model, který pro každou z pěti skupin kompetencí analyzuje vztahy mezi zaměřením studijního oboru, způsoby výuky, individuálními charakteristikami, sociálním zázemím, demografickými charakteristikami a vlastní úrovní absolventa v příslušné skupině kompetencí. Jako kontrolní proměnné byly do modelu zařazeny charakteristiky oboru a typu vzdělání.

Kompetence a zaměření studijního programu

Dimenze zahrnující zaměření studijního programu představovaly jeho náročnost, volnost při sestavování studijního

Souvislost skupin kompetencí

... a zaměření studijního programu

	Socio-kom.	Intelekt.	Profesní odb.	Techn.	Mezinár.
Náročnost	●	●	●	●	●
Volnost při sestavování obsahu		○	●	●	●
Široká zaměřenost					
Zaměřenost na budoucí profesní uplatnění	●	●	●	●	

... a způsoby výuky

	Socio-kom.	Intelekt.	Profesní odb.	Techn.	Mezinár.
Orientované na studenta	●	●	●	●	●
Prakticky orientované	●		●	●	●
Orientované na vyučujícího	○	●	●	●	●

... a individuální charakteristiky

	Socio-kom.	Intelekt.	Profesní odb.	Techn.	Mezinár.
Snaha na VŠ		●	●	●	●
Studijní výsledky na VŠ	●	●	●	●	●
Absolvování gymnázia		●		○	●

○ - nižší hladina pravděpodobnosti dané souvislosti z regresního modelu

ního programu, širší jeho zaměření a to, nakolik byl program zaměřen na budoucí profesní uplatnění jeho absolventů. Kromě šíře zaměření studijního programu se v ostatních dimenzích projevuje relace kompetencí a zaměření studijního programu. Náročnost studijního programu má jasné souvislosti se všemi skupinami kompetencí, nejsilnější souvislost je u kompetencí profesionální odbornosti a o něco slabší také u kompetencí intelektuálních a technických. Zaměřenost studijního programu na budoucí profesní uplatnění se logicky projevuje v souvislosti s kompetencemi profesionální odbornosti. Volnost při sestavování obsahu studijního programu se

projevuje do jisté míry v kompetencích profesní odbornosti, technických a mezinárodních kompetencích.

Kompetence a způsoby výuky

Všechny uvažované dimenze způsobů výuky – tj. zda je výuka orientovaná na studenta, zda je orientovaná prakticky a nakolik silné je ve výuce postavení vyučujícího – se projevují v souvislosti s dosaženými kompetencemi. Silnou souvislost dosažených socio-komunikativních, intelektuálních kompetencí a kompetencí profesní odbornosti lze nalézt tam, kde je studijní program více orientovaný na studenta. Ostatní dimenze způsobů výuky se projevují na podobné úrovni v prakticky všech skupinách kompetencí. Potvrzuje to obecný předpoklad, že způsoby výuky mají vliv na to, jakou míru znalostí a dovedností studenti studiem získávají.

Kompetence a individuální charakteristiky

Tato část výsledků regresního modelu potvrzuje, že individuální přístup ke studiu – zde měřeno snahou vynakládanou během studia a studijními výsledky – má vliv na dosaženou úroveň vlastních kompetencí. Především studijní výsledky během vysokoškolského studia vykazují vysokou míru souvislosti se všemi skupinami kompetencí, především pak se socio-komunikativními, intelektuálními a kompetencemi profesní odbornosti. Absolvování gymnázia před vysokou školou není významným faktorem pro úroveň kompetencí vysokoškolských absolventů – s jedinou výjimkou, kterou jsou kompetence mezinárodní. Absolventi gymnázia mají totiž výrazně lepší znalost cizích jazyků a vykazují vyšší míru přehledu a orientace v mezinárodních souvislostech než ti, kteří absolvovali jiný typ střední školy.

Kompetence a profesní úspěch

V další části ukážeme hlavní souvislosti mezi výše definovanými skupinami kompetencí a vybranými ukazateli, kterými charakterizujeme profesní úspěch absolventů vysokých škol. Jsou jimi příjmy, index ISEI (Mezinárodní index socioekonomického statusu povolání; Index představuje kontinuální míru sloužící k měření sociálního postavení člověka na základě jeho zaměstnání), shoda úrovně dosaženého vzdělání a vykonávané práce a spokojenost v zaměstnání.

Opět byla užita regresní analýza a tabulka ukazuje hlavní souvislosti mezi skupinami kompetencí a ukazateli pro-

Souvislost skupin kompetencí a faktorů profesního úspěchu

Profesní úspěch Kompetence	Příjem	ISEI	Práce odpovídající úrovni vzdělání	Spokojenost v zaměstnání
Socio-komunikační				
Intelektuální				
Profesní odbornost				
Technické				
Mezinárodní				

fesního úspěchu. Nejvyšší míru souvislosti vykazuje příjem se dvěma skupinami kompetencí, se socio-komunikačními a mezinárodními. Vyšší úroveň příjmu je tedy do značné míry podmíněna vysokou úrovní socio-komunikačních a mezinárodních kompetencí. Vyšší kvalifikační úroveň zaměstnání je podmíněna vysokou mírou profesní odbornosti, která také podmiňuje práci, která odpovídá dosažené úrovni vzdělání. Vysoká spokojenost v zaměstnání souvisí s kompetencemi socio-komunikačními, intelektuálními i s profesní odborností. Pouze u technických kompetencí není zřejmý vliv na žádný ze čtyř uvažovaných faktorů profesního úspěchu. Jen si v této části musíme uvědomit, že regresní analýza byla provedena pro celou skupinu absolventů a její výsledky tedy souvisí s celkovými vzájemnými vztahy. S ohledem na vysoké rozdíly v případě mnoha oborových charakteristik, je nutné mít na paměti, že kompetenční požadavky a souvislosti mohou vykazovat vysokou míru oborové specifičnosti.

Vybrané ukazatele pro typy a obory studia

		Kompetence														
		Socio-komunikační			Intelektuální			Profesní odbornost			Technické			Mezinárodní		
		vlastní	požad.	školní	vlastní	požad.	školní	vlastní	požad.	školní	vlastní	požad.	školní	vlastní	požad.	školní
Bakalářský studijní program (Bc.)	Přírod.	7,3	6,8	6,6	7,7	7,4	7,2	6,5	6,0	6,7	6,9	6,1	7,2	5,9	5,6	4,8
	Inform.	6,9	6,3	5,7	7,5	7,0	6,8	6,8	6,3	6,2	7,5	6,6	7,8	6,4	6,5	5,4
	Stroj.	7,2	6,8	5,9	7,2	7,0	6,3	6,2	5,9	6,3	6,6	5,6	6,6	5,6	5,3	4,7
	Elektr.	6,7	6,6	5,6	6,9	6,9	7,0	6,0	5,9	6,1	6,6	6,1	7,5	5,8	6,1	4,6
	Ost. tech.	7,3	7,1	6,8	7,4	7,5	7,1	6,4	6,1	6,9	6,9	6,1	7,3	5,5	5,2	4,6
	Zeměd.	7,1	7,0	6,5	7,1	6,7	6,8	5,9	5,4	6,9	6,0	5,4	5,8	4,9	4,4	4,2
	Zdrav.	7,6	7,3	7,2	7,5	7,0	7,3	7,0	6,4	7,1	6,2	5,3	5,7	5,4	4,4	4,9
	Human.	7,2	6,7	6,4	7,7	7,3	7,2	6,3	5,8	6,4	5,8	5,1	5,0	6,8	5,3	6,0
	Ekonom.	7,4	7,2	7,0	7,4	7,2	7,3	6,0	5,9	6,5	6,4	5,9	6,1	6,1	5,4	5,7
	Právo	7,7	7,5	7,0	8,1	7,8	7,5	7,3	6,9	7,7	6,4	5,6	5,6	5,6	4,2	4,7
	Vzděl.	7,5	7,1	7,0	7,5	7,2	7,2	6,8	6,4	7,1	6,2	5,4	5,5	5,3	4,0	4,8
	Umění	6,5	5,9	6,8	7,0	5,8	7,1	6,3	5,3	6,5	5,5	3,9	5,9	6,1	3,9	5,4
	Celkem	7,3	7,0	6,7	7,5	7,1	7,1	6,4	6,0	6,7	6,4	5,6	6,2	5,9	5,0	5,2
Magisterský studijní program (Mgr., Ing. apod.)	Přírod.	6,8	6,5	5,8	7,3	7,2	7,0	6,6	6,3	6,7	6,6	5,8	6,6	6,4	5,8	4,7
	Inform.	7,1	6,6	6,4	7,7	7,3	7,5	6,8	6,1	6,7	7,6	6,6	8,0	6,9	6,1	5,1
	Stroj.	7,2	6,9	6,6	7,3	6,8	7,2	6,6	6,0	6,9	7,1	5,9	7,6	5,9	5,9	4,2
	Elektr.	7,0	6,6	6,2	7,5	7,3	7,4	6,8	6,2	6,7	7,5	6,5	8,1	6,5	6,1	4,5
	Staveb.	7,2	7,1	6,0	7,4	7,3	7,0	6,4	6,2	6,4	7,1	6,2	7,3	5,7	4,5	4,0
	Ost. tech.	7,1	6,9	6,3	7,4	7,3	7,2	6,5	6,2	6,7	7,0	6,2	7,4	5,9	5,7	4,2
	Zeměd.	7,0	6,8	6,1	7,1	7,0	6,5	6,3	6,0	6,2	6,2	5,5	5,6	5,5	4,9	3,8
	Zdrav.	7,2	7,0	6,0	7,1	6,8	6,2	6,5	6,5	6,6	5,9	4,7	4,7	6,1	4,8	4,3
	Human.	7,2	6,8	6,1	7,8	7,3	7,2	6,7	6,0	6,6	5,8	4,9	5,1	7,1	6,0	6,1
	Ekonom.	7,5	7,2	6,8	7,5	7,4	7,2	6,3	6,0	6,2	6,7	6,0	6,6	6,7	6,0	5,1
	Právo	7,3	6,5	5,2	7,8	7,5	6,1	6,6	6,3	6,1	5,7	4,2	5,1	6,6	4,9	4,7
	Vzděl.	7,5	7,3	6,6	7,6	7,4	7,1	6,6	6,3	6,5	6,2	5,4	5,5	6,3	5,5	5,0
	Umění	7,0	6,8	6,7	7,4	6,9	7,0	6,6	5,9	6,7	5,5	4,7	5,4	6,7	5,5	5,6
	Celkem	7,2	7,0	6,4	7,5	7,3	7,0	6,5	6,1	6,5	6,5	5,7	6,4	6,4	5,6	4,9
Doktorský studijní program (Ph.D.)	Přírod.	7,1	6,4	6,5	7,6	7,4	7,3	7,2	7,0	7,1	6,8	6,1	6,7	6,9	7,0	5,3
	Inform.	8,2	7,5	7,2	8,8	8,0	8,2	7,6	6,7	7,4	8,6	7,7	8,4	8,9	7,6	6,6
	Stroj.	7,1	7,2	7,7	7,3	7,3	8,1	7,2	7,0	7,6	7,2	6,7	7,9	6,2	6,7	5,4
	Elektr.	6,8	6,8	5,6	7,5	7,5	7,6	7,0	6,4	7,2	7,6	6,5	7,9	6,4	6,0	5,0
	Staveb.	7,0	6,3	6,2	7,2	6,9	7,1	6,6	6,5	6,6	6,9	6,1	7,3	6,0	5,8	3,8
	Ost. tech.	7,2	6,9	6,5	7,8	7,5	7,4	7,2	6,8	7,2	7,3	6,6	7,6	7,3	6,5	5,4
	Zeměd.	7,5	7,1	6,3	7,7	7,5	7,0	6,7	6,9	6,6	6,5	5,8	6,0	6,6	5,7	4,7
	Zdrav.	6,9	6,7	5,7	7,0	6,6	5,6	6,9	7,0	6,1	6,1	4,8	5,7	7,5	5,6	4,3
	Human.	6,8	5,9	6,1	7,8	7,7	8,0	7,1	7,1	7,0	5,5	4,5	5,8	7,7	7,0	6,4
	Ekonom.	7,6	7,5	6,5	8,1	8,2	7,1	7,3	7,2	6,4	7,3	6,8	6,1	7,6	7,9	5,8
	Právo	7,2	7,0	4,9	7,8	7,8	6,2	6,7	7,0	5,8	6,0	4,7	3,8	6,9	6,0	3,8
	Vzděl.	7,9	7,7	6,9	8,3	8,1	7,5	7,6	7,4	7,4	7,5	6,8	8,1	7,1	7,1	6,2
	Umění	7,5	6,8	7,4	7,9	7,5	7,5	6,9	6,5	7,7	6,2	4,9	6,1	7,4	6,5	6,4
	Celkem	7,2	6,7	6,4	7,7	7,5	7,3	7,1	6,9	7,0	6,9	6,1	6,9	7,0	6,6	5,3
Celkem		7,3	6,9	6,4	7,5	7,2	7,1	6,5	6,1	6,5	6,5	5,7	6,4	6,3	5,5	5,0

Poznámky:

- Respondenti odpovídali ohledně úrovně vlastních a v zaměstnání požadovaných kompetencí na škále: 1, 2 – velmi nízká, 3, 4 – podprůměrná, 5, 6 – průměrná, 7, 8 – nadprůměrná, 9, 10 – velmi vysoká.
- Respondenti odpovídali na otázku: „Jak Vás připravila škola z hlediska následujících kompetencí (znalostí, dovedností, schopností, způsobilostí)?“ na škále: 1, 2 – velmi špatně, 3, 4 – spíše špatně, 7, 8 – spíše dobře, 9, 10 – velmi dobře
- V tabulce jsou prezentovány hodnoty za skupiny kompetencí, které jsou výsledkem faktorové analýzy.

Vybrané ukazatele za jednotlivé vysoké školy

Bakalářský studijní program (Bc.)	ČZU	7,3	7,2	6,6	7,2	6,9	6,8	5,9	5,5	6,9	6,2	5,4	5,7	5,2	4,6	4,4
	MU	7,2	6,9	6,9	7,5	7,2	7,2	6,7	6,2	7,0	6,4	5,6	6,1	5,9	4,7	5,1
	MENDELU	7,2	6,9	6,6	7,2	7,2	6,9	6,0	5,7	6,6	6,4	5,8	6,6	5,6	4,4	4,6
	OU	7,9	7,2	6,4	8,0	7,5	7,0	7,0	6,5	6,5	6,3	5,4	5,9	5,7	4,7	5,3
	SU	7,2	6,8	5,9	7,5	7,1	6,5	5,9	5,2	6,1	6,2	5,1	5,6	5,9	4,4	4,4
	TUL	7,3	7,0	6,6	7,2	7,3	7,0	6,2	6,1	6,7	6,4	5,8	6,5	5,5	5,4	4,1
	UHK	7,1	7,0	6,1	7,5	7,4	7,0	6,2	5,8	6,4	6,3	5,6	5,9	6,5	5,7	5,7
	UPA	7,2	6,9	6,6	7,3	7,0	6,9	6,3	5,9	6,6	6,2	5,5	6,0	5,4	4,7	4,7
	UJEP	7,6	7,4	7,0	7,7	7,4	7,6	6,7	6,5	6,6	6,9	6,1	6,4	6,0	4,9	5,4
	UK	7,1	6,7	6,6	7,3	6,8	7,1	6,6	6,0	6,9	6,0	5,1	5,4	6,0	4,6	5,2
	UP	7,7	7,3	7,0	7,8	7,4	7,3	6,6	6,2	6,9	6,1	5,4	5,7	5,7	4,4	5,1
	UTB	7,3	6,9	7,2	7,9	6,9	7,9	6,5	6,0	6,6	7,6	6,1	8,0	6,2	5,6	6,3
	VŠB	7,1	6,7	7,0	7,1	7,0	7,5	5,9	5,6	6,7	6,5	5,8	6,7	5,3	5,1	5,1
	VUT	7,0	6,4	5,9	7,1	6,7	6,6	6,1	5,9	6,1	6,8	6,2	7,2	5,4	5,3	4,5
	UO	7,2	7,0	6,8	7,1	7,1	7,0	6,2	5,8	5,9	6,3	5,0	6,6	6,0	5,1	5,4
	Celkem	7,3	7,0	6,7	7,5	7,1	7,1	6,4	6,0	6,7	6,4	5,6	6,2	5,9	5,0	5,2
Kompetence																
Socio-komunikační				Intelektuální			Profesní odbornost			Technické			Mezinárodní			
	vlastní	požad.	školní	vlastní	požad.	školní	vlastní	požad.	školní	vlastní	požad.	školní	vlastní	požad.	školní	
Magisterský studijní program (Mgr., Ing. apod.)	AMU	7,3	6,6	7,3	7,5	6,6	7,3	6,8	6,1	7,3	5,3	4,2	6,2	6,8	5,1	5,3
	ČVUT	7,2	6,7	6,1	7,5	7,2	7,2	6,6	6,1	6,6	7,3	6,1	7,8	6,4	5,5	4,4
	ČZU	7,3	7,1	6,8	7,5	7,4	7,3	6,4	6,2	6,3	6,7	6,1	6,4	6,1	5,7	4,5
	JAMU	7,2	6,9	6,8	7,4	6,7	6,3	6,3	5,8	6,3	5,1	4,2	4,6	6,6	5,4	5,2
	MU	7,2	6,8	6,2	7,5	7,2	7,0	6,6	6,1	6,6	6,2	5,2	5,8	6,7	5,6	5,5
	MENDELU	7,1	6,8	6,4	7,2	7,0	6,8	6,2	5,9	6,3	6,4	5,8	6,2	5,5	4,7	3,9
	OU	7,6	7,3	6,6	7,9	7,5	7,3	6,8	6,2	6,6	6,5	5,5	6,1	6,1	5,3	4,8
	SU	7,3	7,1	6,5	7,5	7,3	7,2	6,3	6,1	6,0	6,5	5,8	6,5	6,5	5,8	5,8
	TUL	7,3	7,1	6,6	7,4	7,3	7,2	6,3	5,9	6,3	6,7	6,0	6,9	6,1	6,0	4,7
	UHK	7,3	7,2	6,5	7,4	7,4	7,0	6,4	6,3	6,3	6,3	5,5	6,2	6,2	5,5	4,9
	UPA	7,2	6,8	6,4	7,4	7,1	7,1	6,5	6,0	6,4	6,8	5,8	7,0	5,9	5,3	4,1
	UJEP	7,4	7,1	6,2	7,7	7,3	6,9	6,5	5,9	6,1	6,2	5,6	5,6	6,4	5,1	4,6
	UK	7,2	6,8	5,8	7,6	7,2	6,7	6,7	6,3	6,5	6,1	5,1	5,4	6,8	5,7	5,0
	UP	7,2	7,1	6,5	7,4	7,3	7,1	6,5	6,3	6,6	5,9	5,2	5,4	6,3	5,4	5,1
	UTB	7,4	7,4	6,8	7,4	7,5	7,2	6,3	6,2	6,4	6,7	6,2	6,7	6,2	6,0	5,0
	VFU	7,0	6,9	5,4	7,0	7,0	6,0	6,2	6,3	6,3	5,7	5,2	4,5	5,7	5,1	3,0
	VŠB	7,3	7,0	6,7	7,5	7,3	7,2	6,4	6,1	6,4	6,9	6,1	7,1	5,9	5,5	4,1
	VŠE	7,5	7,2	6,6	7,7	7,4	6,9	6,3	5,9	6,1	6,7	6,0	6,6	7,3	6,5	5,9
	VŠCHT	7,1	6,8	6,4	7,4	7,3	7,5	6,7	6,2	7,4	7,0	6,0	7,7	6,3	6,1	4,4
	VUT	7,1	6,9	6,2	7,4	7,2	7,2	6,5	6,2	6,6	7,1	6,3	7,6	6,2	5,8	4,4
	UO	7,3	7,0	6,8	7,3	7,0	7,3	6,3	5,8	6,3	6,7	5,7	7,0	6,7	5,6	5,4
	Celkem	7,2	7,0	6,4	7,5	7,3	7,0	6,5	6,1	6,5	6,5	5,7	6,4	6,4	5,6	4,9

Poznámky:

- Respondenti odpovídali ohledně úrovně vlastních a v zaměstnání požadovaných kompetencí na škále: 1, 2 – velmi nízká, 3, 4 – podprůměrná, 5, 6 – průměrná, 7, 8 - nadprůměrná, 9, 10 - velmi vysoká.
- Respondenti odpovídali na otázku: „Jak Vás připravila škola z hlediska následujících kompetencí (znalostí, dovedností, schopností, způsobilostí)?“ na škále: 1, 2 – velmi špatně, 3, 4 – spíše špatně, 7, 8 – spíše dobře, 9, 10 - velmi dobře
- V tabulce jsou prezentovány hodnoty za skupiny kompetencí, které jsou výsledkem faktorové analýzy.

Použité zkratky	
Zkratky a názvy vysokých škol	
AMU	Akademie múzických umění v Praze
ČVUT	České vysoké učení technické v Praze
ČZU	Česká zemědělská univerzita v Praze
JAMU	Janáčkova akademie múzických umění v Brně
MU	Masarykova univerzita
MENDELU	Mendelova zemědělská a lesnická universita v Brně
OU	Ostravská univerzita v Ostravě
SU	Slezská univerzita v Opavě
TUL	Technická univerzita v Liberci
UHK	Univerzita Hradec Králové
UPA	Univerzita Pardubice
UJEP	Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem
UK	Univerzita Karlova v Praze
UP	Univerzita Palackého v Olomouci
UTB	Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
VFU	Veterinární a farmaceutická univerzita Brno
VŠB	Vysoká škola báňská-Technická univerzita Ostrava
VŠE	Vysoká škola ekonomická v Praze
VŠCHT	Vysoká škola chemicko-technologická v Praze
VUT	Vysoké učení technické v Brně
UO	Univerzita obrany v Brně
VŠP	Vysoká škola podnikání
UNY	University of New York in Prague, s.r.o.
VŠMV	Vysoká škola mezinárodních vztahů Praha
Zkratky a názvy typů a oborů studia	
Typ studia	
Bc.	Bakalářské studium
Mgr.	Magisterské studium
Ph.D.	Doktorské studium
Obor studia	
Přírod.	Přírodní vědy a nauky
Inform.	Informatické obory
Stroj.	Strojírenství, hornictví a hutnictví
Elektr.	Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika
Staveb.	Stavebnictví a architektura
Ost. Tech.	Ostatní technické vědy a nauky
Zeměd.	Zemědělsko-lesnické a veterinární vědy a nauky
Zdrav.	Zdravotnictví, lékařské a farmaceutické vědy a nauky
Human.	Humanitní vědy a nauky
Ekonom.	Ekonomie, ekonomika a administrativa
Právo	Právo, právní a veřejnosprávní činnost
Vzděl.	Vzdělávání a sport
Umění	Vědy a nauky o kultuře a umění

Středisko vzdělávací politiky
Pedagogická fakulta
Univerzita Karlova v Praze

Malátova 17
Praha 5

www.strediskovzdelavacipolitiky.info